

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3370/2021
19.05.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Зорана Хацића, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Душко Пачариз, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, Апелациони суд у Крагујевцу, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Крагујевцу, ради поништаја решења и исплате, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1648/2019 од 18.03.2021. године, у седници већа одржаној дана 19.05.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1648/2019 од 18.03.2021. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П1 1642/18 од 05.03.2019. године, ставом првим изреке, поништено је, као незаконито, решење Апелационог суда у Крагујевцу VСу 36-318/14 од 29.07.2014. године. Ставом другим изреке, одбачена је, као недозвољена, тужба у делу којим је тражено да се наложи туженој да донесе друго, законито решење, тако што ће сагласно одговарајућим законским одредбама, према времену њиховог важења, обрачунати тужилји увећање зарада по основу времена проведеног на раду, почев од 17.12.1984. године до дана доношења пресуде. Ставом трећим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев па је обавезана тужена да тужилји, на име разлике зараде за период од 24.11.2011. године до 28.02.2017. године, исплати износ од 240.498,44 динара, а одбијен, као неоснован, захтев за исплату законске затезне камате на досуђени износ од 24.11.2011. до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужилји накнади трошкове парничног поступка у износу од 90.100,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 1648/2019 од 18.03.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована, жалба тужиле и првостепена пресуда потврђена, у одбијајућем делу става трећег изреке. Ставом другим изреке, првостепена пресуда је преиначена у ставу првом, у усвајајућем делу става трећег и у ставу четвртим изреке, тако што је тужбени захтев и захтев тужиле за накнаду трошкова парничног поступка одбијен, као неоснован. Ставом трећим изреке,

обавезана је тужила да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 18.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужила је благовремено изјавила ревизију, из свих законских разлога.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011....18/2020, у даљем тексту: ЗПП), Врховни касациони суд је оценио да ревизија тужиле није основана.

У поступку није учињена битна повреда парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона, па нема ни повреде из члана 374. став 1. ЗПП на коју се ревизијом указује. Ревидент је становишта да је другостепени суд, имајући у виду претходно укидно решење због непотпуно утврђеног чињеничног стања, морао заказати расправу и сам правилно и потпуно утврдити чињенице које је сматрао релевантним за пресуђење. Заказивање расправе пред другостепеним судом је у домену одлучивања већа другостепеног суда када оцени да је ради правилног утврђивања чињеничног стања потребно поновити већ изведене доказе, или доказе које је одбио да изведе првостепени суд. У конкретном случају одлука другостепеног суда заснована је на чињеничном стању утврђеном током првостепеног поступка из кога је другостепени суд извео другачији чињенично правни закључак и применом одредаба материјалног права донео другачију одлуку од првостепеног суда. Претходно одлучивање другостепеног суда (укидање првостепене пресуде) не може бити предмет оцене од стране ревизијског суда.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је у периоду од 17.12.1984. године до 08.12.1989. године била у радном односу на пословима дипломираног правника код РО за унутрашњи промет "ББ" ..., а од тада до 09.08.1994. године код Трговинског предузећа "ББ1" ... Радни однос у правосуђу је засновала 10.08.1994. године када је изабрана за судију Општинског суда у ..., где је радила до 31.12.1999. године. У периоду од 01.01.2000. године до 31.12.2001. године обављала је судијску функцију у ... суду у ..., у периоду од 01.01.2002. године до 31.12.2009. године у ... суду у ..., а од 01.01.2010. године обавља судијску функцију у ... суду у ...

Решењем Апелационог суда у Крагујевцу VСу 36-318/14 од 29.07.2014. године, тужиле је утврђено увећање зараде по основу временаведеног на раду, минули рад 7,6% од основице, да ће се тужиле увећавати зарада по овом основу за сваку пуну годину рада остварене у радном односу код послодавца, најмање 0,4% од основице и да примена овог решења почиње од 01.08.2014. године.

Из потврде Агенције за привредне регистре од 06.02.2019. године утврђено је да је у регистру код ... суда у ... решењем од 29.12.1977. године уписано организовање Радне организације за унутрашњи промет "ББ" ..., да се решењем од 08.12.1989. године ова РО ускладила са Законом о предузећима и организовала као Трговинско предузеће "ББ1" ..., решењем од 12.04.1991. године као деоничарско друштво, решењем од 28.12.1993. године као ТП "ББ" АД ПО ..., а 31.12.2003. године уписала је промену седишта и ускладила са Законом о предузећима и Законом о класификацији и

делатности у Регистру јединица за разврставање као Трговинско предузеће "ББ1" АД ... Решењем АПР-а у Београду ово привредно друштво у Регистар привредних субјеката уписано је под пуним пословним именом Трговинско предузеће "ББ1" АД ... Из уговора о продаји друштвеног капитала методом јавне аукције од 30.12.2005. године, закљученим између Агенције за приватизацију и ВВ из ... као купца, утврђено је да у складу са одредбама Закона о приватизацији Агенција за приватизацију продаје 70% друштвеног капитала субјекта приватизације ТП "ББ1" АД ..., а да се до 30% од укупног друштвеног капитала преноси на запослене без накнаде.

Из решења Радне организације за унутрашњи промет "ББ" ... од 03.01.1986. године, утврђено је да је тужили, распоређеној на послове и радне задатке правног референта утврђена основица за обрачун личног дохотка по основу текућег рада у износу од 3.590 бодова и по основу минулог рада у износу од 18 бодова, што укупно износи 3.608 бодова и да је исплата и обрачун личног дохотка по овом решењу текла од 03.01.1986. године. Одлуком Трговинског предузећа "ББ1" ... од 11.04.1991. године тужила је са завршеним Правним факултетом распоређена на радно место шефа Правно-кадровских и општих послова у Општем сектору за рад. На овом радном месту јој је утврђена основица за обрачун личног дохотка по основу текућег рада од 4.800 бодова и 144 бодова по основу минулог рада, што је укупно 4.944 бодова, а обрачун по овој одлуци је текао од 15.04.1991. године.

Вештачењем од стране вештака економско-финансијске струке утврђено је да је тужила до 01.06.2001. године, применом процента увећања на име минулог рада од 0,5%, остварила збирни проценат од 7,5%, а да је за период важења стопе од 0,4% до 01.03.2005. године остварила проценат увећања од 1,6%, да је за период од 01.03.2005. године до 01.01.2010. годин, уз стопу од 0,5%, остварила проценат од 3%, да је за период од 01.01.2010. до 24.11.2011. године остварила 0,4%, што чини 12,5% на који се додаје проценат од 0,4% за сваку навршену годину рада за период за који се исказује разлика од 24.11.2011. године до 28.02.2017. године, тако да разлика за исплату на име минулог рада износи 240.498,44 динара, а законска затезна камата до дана вештачења износи 68.343,13 динара. Вештак је проценат увећања по основу минулог рада обрачунао за сваку годину рада у проценту који је законом прописан за ту годину, а за период након 01.11.2014. године, у складу са чланом 108. Закона о раду, јер је као основицу за обрачун узимао основну зараду у износима који су евидентирани у обрачунима зараде тужиле за утужени период.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом материјалног права из члана 108. став 1. тачка 4., става 2. истог члана и члана 147. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05...75/14) у вези члана 62. став 2. тачка 1. Закона о привредним друштвима оценио да је побијано решење незаконито, јер тужили није утврђено увећање зараде по основу временаведеног на раду код послодавца код кога је радила пре избора на судијску функцију (Трговинско предузеће "ББ1" ...), а који је, будући да је пословао средствима у друштвеној својини, чијим капиталом је управљала Агенција за приватизацију као орган тужене, повезано лице са послодавцем Републиком Србијом код кога је сада у радном односу, због чега је тужена у обавези да тужили на име разлике зараде за период од 24.11.2011. године до 28.02.2017. године исплати износ од 240.498,44 динара.

Правилно је другостепени суд применио материјално право и првостепену пресуду преиначио тако што је тужбени захтев одбио као неоснован.

Уредбом о накнадама и другим примањима изабраних и постављених лица у државним органима („Службени гласник РС“, бр. 44/08, 78/10), одређено је да изабрана и постављена лица у државним органима остварују право на додатак на плату за време проведено у радном односу, сходном применом одредаба општих прописа о раду.

Чланом 32. Посебног колективног уговора за државне органе („Службени гласник РС“, бр. 25/15, 50/15), који је био у примени у спорном периоду, предвиђено је да запослени има право на додатак на основну плату у висини од 0,4% од основице за сваку навршену годину рада у радном односу (минули рад) у државном органу, органу аутономне покрајине, односно органу локалне самоуправе, независно од тога у ком органу је радио и да ли је орган у коме је запослени радио у међувремену променио назив, облик организовања или је престао да постоји (став 1.). Право на минули рад остварује се и за године рада код послодавца од кога је орган, односно послодавац преузео надлежност, послове и запослене (став 3.). Запослени остварује право на минули рад и за године рада проведене у органима ранијих савезних држава, чији је правни следбеник Република Србија, а који су са променом државног уређења престаили да постоје (став 4.).

Према одредби члана 108. став 1. тачка 4. Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05..32/13) запослени је имао право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду, и то: по основу времена проведеног на раду за сваку пуну годину рада остварену у радном односу - 0,4% од основице, односно минули рад као додатак на плату је обрачунаван на укупне године рада код свих послодаваца.

Наведена одредба измењена је одредбом члана 108. став 1. тачка 4. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 75/14), која је у примени од 29.07.2014. године, а према којој запослени има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду, и то: по основу времена проведеног на раду за сваку пуну годину рада остварену у радном односу код послодавца (у даљем тексту: минули рад) - најмање 0,4% од основице. Према ставу 2. истог члана, при обрачунавању минулог рада рачуна се и време проведено у радном односу код послодавца претходника из члана 147. овог закона (у случају статусне промене послодавца) као и код повезаних лица са послодавцем у складу са законом.

Дакле, новелираним одредбом Закона о раду одређено је ограничење које се односи на признање права на увећану зараду по основу минулог рада оствареног у радном односу код послодавца код кога се запослени тренутно налази у радном односу.

У конкретном случају, тужиља је у периоду од 17.12.1984. године до 10.08.1994. године, када је изабрана на судијску функцију, била у радном односу најпре код Радне организације за унутрашњи промет "ББ" ..., а потом јој је послодавац било Трговинско предузеће "ББ1" ... Како дакле у том периоду тужиља није била у радном односу у неком од органа Републике Србије, аутономне покрајине, односно органу локалне самоуправе, и по оцени Врховног касационог суда јој се не може признати право на увећање зараде по основу минулог рада за период рада код претходног послодавца, јер

то предузеће није послодавац претходник садашњег послодавца Републике Србије, у смислу члана 147. Закона о раду. Поред наведеног, на признање права на увећану зараду по основу минулог рада код претходног послодавца није од утицаја ни чињеница да је предузеће у ком је тужила до избора на судијску функцију радила, пословало средствима у друштвеној својини, а касније приватизовано, те да су средства добијена продајом тог предузећа уплаћена у државни буџет. Та околност не значи да су ранији и садашњи послодавац тужиле повезана лица у смислу одредби Закона о привредним друштвима којим се уређује правни положај привредних друштава, због чега се у конкретном случају не примењује и на Републику Србију.

Побијано решење којим је тужилји признато право на увећање зараде по основу минулог рада оствареног у радном односу код послодавца Републике Србије донето је као последица ступања на снагу измене члана 108. Закона о раду из 2014. године у погледу права запосленог на увећање зараде по основу минулог рада. Дакле, не ради се о ретроактивној примени закона, већ је новелирана законска одредба примењена на обрачуне и исплате зараде од 01.08.2014. године, а по основу временаведеног код послодавца Републике Србије код кога се тужила налази у радном односу. Право на минули рад није стечено право, већ увећање зараде по основу минулог рада зависи од тога да ли за то има основа у законској одредби и на који начин је ово право запосленог законском одредбом реулисано.

Из наведених разлога, Врховни касциони суд је применом члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић